

**Міністерство освіти і науки України
Інститут педагогіки НАПН України
Інститут філософії НАН України
Інститут історії України НАН України
Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара**

ОСВІТА І НАУКА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

МАТЕРІАЛИ

**II Всеукраїнської наукової конференції
(присвяченої 100-річчю Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара)**

26-27 жовтня 2018 р.

Частина II

**Міністерство освіти і науки України
Інститут педагогіки НАПН України
Інститут філософії НАН України
Інститут історії України НАН України
Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара**

ОСВІТА І НАУКА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

МАТЕРІАЛИ

**II Всеукраїнської наукової конференції
(присвяченої 100-річчю Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара)**

26-27 жовтня 2018 р.

Частина II

**Дніпро
2018**

УДК 303
ББК 63.3
О 72

Редакційна колегія:

Іваненко Валентин Васильович, д.і.н., проф., проректор з науково-педагогічної роботи у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Токовенко Олександр Сергійович, д.філос.н., проф., декан факультету суспільних наук і міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Іщенко Ігор Васильович, д.політ.н., доц., завідувач кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Горбатенко Володимир Павлович, д.політ.н., проф., заступник директора Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

Касьянов Георгій Володимирович, д.і.н., проф., зав. відділу новітньої історії та політики Інституту історії України НАН України

Пометун Олена Іванівна, д. пед. н., проф. член-кореспондент НАПН України, головний науковий співробітник відділу суспільствознавчої освіти Інституту педагогіки НАПН України.

Хамітов Назіп Віленович, д.філос.н., проф., провідний науковий співробітник відділу філософської антропології Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України

Крилова Світлана Анатоліївна, д.філос.н., проф., завідувач кафедри філософської антропології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Висоцький Олександр Юрійович, д.політ.н., проф., професор кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Кривошеїн Віталій Володимирович, д.політ.н., проф., завідувач кафедри соціології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Третяк Олексій Анатолійович, д.політ.н., доц., завідувач кафедри політології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Окороков Віктор Броніславович, д.філос.н., проф., завідувач кафедри філософії Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

Ключник Руслан Максимович, к.політ.н., доцент кафедри політології та міжнародних відносин Університету імені Альфреда Нобеля.

О 72 Освіта і наука в умовах глобальних трансформацій. Матеріали II Всеукраїнської наукової конференції. 26-27 жовтня 2018 р., м.Дніпро. Частина II. / Наук. ред. О.Ю.Висоцький. – Дніпро: СПД «Охотнік», 2018. – 384 с.

У збірник вміщено матеріали II Всеукраїнської наукової конференції «**Освіта і наука в умовах глобальних трансформацій**», що присвячені осмисленню стану та проблем сучасної освіти і науки в Україні та у світі, визначенню дієвих заходів та оптимальних шляхів подолання негативних явищ в освітній та науковій сферах. Рекомендовано для студентів, аспірантів і викладачів вищих навчальних закладів, науковців.

© Колектив авторів, 2018

© ДНУ ім. Олеся Гончара, 2018

640. Наприклад, з 1 січня по 1 жовтня 1926 р. «Добробут» придбав 893 сепаратори, 162 маслобійки, 142 одиниці масло обробного устаткування та 191 установку для отримання холоду та закуплено велику кількість спеціального молочного посуду та контрольно-вимірювальних приладів. На це було витрачено 600 тис. крб. Результатом цього стало те, що протягом 1926/27 року кількість молокозаводів збільшилася з 530 до 642. У цей період було обрано курс не лише на просте розширення мережі молокопереробних підприємств, а на її якісне поліпшення. В 1925/26 році почали працювати перші 4 висококомеханізовані заводи. На кінець 1926/27 року їх було вже 14. На нових маслозаводах діяли потужні рефрижератори для охолодження росолу та виробництва льоду. Такі заводи виробляли в рік 10 – 12 тис. пуд. молока, або 526 л. за добу [1, с. 201]. У 1927/28 році «Добробутом» розпочалося будівництво 22 нових великих заводів, здатних виробляти 10 – 12 тис. пуд. масла в рік. Для цього 11 приміщень було збудовано заново, а 11 пристосовано. Вартість нового приміщення складала 35 – 40 тис., пристосованого – 25 – 30 тис. [1, с. 201].

В роки непу широкого розповсюдження набуло організація та проведення різних виставок і конкурсів. Не став виключення в цьому напрямку і «Добробут». В його системі в ході таких заходів проводились показові годування, дойки, демонструвались раціональні прийоми догляду за худобою та її утриманням.

«Добробут» приймав активну участь в розвитку експорту. Лондонські газети визнали, що вершкове масло «Добробуту» не поступається кращому в світі – новозеландському. Все це дозволило «Добробуту» з 1925 по 1928 р. збільшити маслоекспорт з 4 тис. до 41,6 тис. пуд. вершкового масла [3, с. 183].

Добру маючи сировину і високорозвинену переробну базу, «Добробут» збільшував обсяг експорту і в галузі м'ясного тваринництва.

Активно співпрацювало в роки непу з «Добробутом» і українське фермерство (селянські заможні господарства фермерського типу).

Система господарсько-економічних, селекційних і зоотехнічних заходів, які проводив «Добробут», дозволила швидко підвищити ефективність молочної частини і господарств незаможників.

Позитивним явищем у роботі «Добробуту» було те, що його спеціалісти розробляли для колективних господарств норми годівлі та правила утримання худоби, здійснювали відбір молодняка та дбали про їх ветеринарне обслуговування.

Всеукраїнська спілка м'ясо-молочної кооперації «Добробут», спираючись на міцний фундамент своїх постійно зростаючих доходів, в другій половині 1920-х рр. розгорнула широку й багатосторонню роботу щодо інтенсифікації м'ясо-молочної галузі, залучаючи в цей процес бажаючі селянські господарства. Організаційно-господарські заходи, ініційовані «Добробутом», передбачали: організацію виробництва та постачання концентрованих кормів, контрактацію бугаїв, корів і свиней, закупівля за кордоном високопорідних плідників, пряме кредитування селянських господарств, у т.ч. в товарній формі – у вигляді молодняка худоби.

Іншим напрямком підвищення культури ведення скотарства селянами стало контрольно-асистентське обслуговування, облік і ведення продуктивних якостей потомства наявних плідників, організація виставок-конкурсів, курси годування і облаштування тваринницьких дворів і кооперативних приміщень, силосних ям тощо, конкурси на чистоту молока, республіканські та місцеві конкурси майстрів масло- і сировиробництва.

Наприкінці 1920-х рр. «Добробут» значно поліпшив і зміцнив власну кооперативну мережу, посідав монопольне місце на ринку збуту продукції тваринництва. Станом на початок 1929 р. «Добробут» мав 10 відділів, які обслуговували кооперативну систему. Саме тоді фаховим спілкам почали насильно прищеплювати ідею так званого виробничого кооперування, тобто масової колективізації [2, с. 111].

У жовтні 1929 р. розпочалася реорганізація «Добробуту» як системи фахової

кооперації, а завершилась у квітні 1930 р. У районах суцільної колективізації селищні скотарські товариства перетворювались у колгоспи, а їхні райспілки були ліквідовані. У травні 1930 р. «Добробут» мав 41 окружну спілку, які об'єднували пересічно 14 селищних товариств. Вони діяли переважно у районах з незначним відсотком колективізації [5, с. 111].

Досвід діяльності у період 1924 – 1929 рр. Всеукраїнського кооперативного союзу скотарсько-молочарської кооперації «Добробут» є досить актуальним для сучасного етапу реформування українського аграрного сектору економіки.

Список використаних джерел

1. Биченко С. М. Діяльність спеціалізованої системи сільськогосподарської кооперації «Добробут» по підвищенню товарності селянських господарств у добу непу / С. М. Биченко // Український селянин : Зб. наук. праць. – Вип. 9. – Черкаси, 2005. – С. 200–202. 2. Марочко В. І. Українська селянська кооперація : історико-теоретичний аспект (1861 – 1929 рр.) / В. І. Марочко. – К. : М.Р. Kots Publishing, 1995. – 224 с. 3. Морозов А. Г. Село і гроші. Українська кредитна кооперація в добу непу / А. Г. Морозов. – Черкаси : НДІТЕХІМ, 1993. – 274 с. 4. Сільський господар. – 1926. – №22/23. 5. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. – Ф.325. Всеукраїнська спілка скотарсько-молочарської кооперації «Добробут», м. Харків. – Оп. 1. – Спр. 102.

А. С. Губанова, М. І. Харламов

ПОЛІТИЧНІ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ХАРКІВСЬКИХ ПРАВОЗАХИСНИКІВ В СРСР

Загальнодемократичний рух в Україні був частиною загальносоюзного правозахисного руху. Цей рух, що не ставив насамперед національної проблеми, був помітніший у русифікованих великих містах центру, сходу та півдня України – у Харкові, Одесі, Дніпропетровську, Донецьку та інших містах. У Харкові протягом 1960-х – 1980-х років зафіксовано 4 процеси над учасниками національного руху, 7 – над активістами руху за вільний виїзд з СРСР, 7 – над учасниками правозахисного руху, 5 – над учасниками релігійних рухів [1, с. 31].

У період становлення правозахисного руху сильне середовище української, російської та єврейської інтелігенції, де визрівали ідеї захисту прав людини, було і в Харкові. Це середовище мало загальнодемократичний характер, зорієнтований на московських правозахисників. Сюди входили Г. Алтунян, Владислав Недобора, Володимир Пономарьов, Аркадій Левін та інші. Генріх Алтунян, інженер-радіотехнік, викладач військової академії в Харкові, маючи всі перспективи кар'єрного партійного й наукового зростання, відійшов від догматичного розуміння радянської дійсності. У 1964 р. він виступив на партійних зборах кафедри, де відкрито висловив недовіру керівництву КПРС, вказавши на недемократичні методи усунення Хрущова з посади. Алтунян, Левін та інші познайомилися з відомими правозахисниками П. Якіром, П. Григоренком, Л. Плющем. У 1968 р. Алтуняна було виключено з партії та звільнено з війська. Він подавав апеляції про відновлення в партії аж до ЦК КПРС, однак комісія партійного контролю його апеляцію відхилила. Алтунян детально записав «бесіди» і передав їх у самвидав. Його друзі також долучилися до розповсюдження самвидаву.

Євгена Анцупова у 1959 р. виключили з комсомолу та Московського історико-архівного інституту за написання й поширення летючки на тему помилковості тези про мирне співіснування в СРСР. У 1968 р. він закінчив історичний факультет Харківського університету, заочно розпочав навчання в аспірантурі. Налагодив контакти з деякими учасниками руху за вільну міграцію та деякими представниками українського дисидентства. Зокрема, в А. Здорового було вилучено працю Анцу-

<i>Лазуренко О. Г.</i> Особливості діяльності органів громадського впливу в індустріальних центрах Подніпров'я в добу відлиги	102
<i>Дружкова І. С.</i> Особливості рекламних оголошень в кінці ХІХ – на початку ХХ ст. в Російській імперії (на прикладі часопису «Нива»)	105
<i>Успенський Д. О.</i> Реабілітаційна політика радянської влади протягом 1956 – 1965 років (за даними Дніпропетровського архіву)	107
<i>Варданян І. А.</i> Відображення подій 1917 р. у творах вихованців Російської гімназії в Моравській Тшебові	109
<i>Гомон Є. О.</i> Демографічні процеси в середовищі єврейства Російської імперії в ХІХ-на початку ХХ ст. за даними Пам'ятних книг та Матеріалів для географії і статистики губерній	110
<i>Запотоцький М. М.</i> «Римське питання» у політиці італійських фашистів (1922–1929 рр.)	112
<i>Красільнікова О. В.</i> Опубліковані джерела з історії українського церковно-православного руху 1917-1921 рр.	117
<i>Орлов В. М.</i> Релігійна політика щодо інослав'я в Україні (ХІХ ст. – 1939 р.) в історичній спадщині Михайла Шейнмана	118
<i>Кругляк Д. М.</i> Деякі особливості дослідження розбудови місцевого самоврядування в Україні під час перехідного періоду (кін. 1980-х – 1990-ті рр.)	120
<i>Лазаренко В. Г.</i> Сфрагістика на посвідченнях до медалі «Ветеран праці», вручених на теренах України	121
<i>Новікова В. В.</i> Кінематограф як історичне джерело	122
<i>Федусь Д. М.</i> Простір історичної пам'яті Чернігівщини у біографії видатного історика П. М. Добровольського	124
<i>Кожухар О. І., Гетманов О. О.</i> Глобальне осмислення закономірностей збройного конфлікту великої інтенсивності (на прикладі Першої світової війни)	125
<i>Шкода Н. А., Халілова Д. Р.</i> Функції запорозького духовенства за часів Нової січі	127
<i>Дубяга А. П.</i> Філософське розуміння значення історії України у націєтворчому процесі	128
<i>Волошин І. В.</i> Всеукраїнський кооперативний союз скотарсько-молочарської кооперації «Добробут» в роки НЕПУ: головні здобутки та монопольне місце на ринку збуту продукції тваринництва	130
<i>Губанова А. С., Харламов М. І.</i> Політичні переслідування харківських правозахисників в СРСР	132
<i>Кизименко І. О.</i> Іван Скоропадський у вітчизняній історіографії	133
<i>Скоков О. Д.</i> Поява домініканського осередку в м. Острозі в працях істориків середини ХІХ – початку ХХІ ст.	135
<i>Кузьміч Я. Я.</i> Нестор Малеча у спогадах сучасників	136
<i>Михайленко Ю. Д.</i> Вікова та статева стратифікація ямного суспільства Північного Причорномор'я	137
<i>Севастьянов О. В.</i> Державна академія історії матеріальної культури та вивчення пам'яток Криму (за матеріалами архівів Санкт-Петербурга)	139
<i>Андрієнко А. В.</i> Проблеми вивчення геноциду вірмен у період Першої світової війни	141
<i>Барабан І. В.</i> Релігія на козацько-татарському прикордонні	142
<i>Брик Ю. О.</i> Сприйняття Росії японським суспільством на рубежі ХІХ – ХХ ст.	143